

Cent anys de Solidaritat Catalana

Arran dels fets del *Cu-Cut!* del 25 de novembre del 1905, Catalunya i el nacionalisme català havien estat objecte de tota mena d'atacs per la premsa espanyola. El Govern havia suspès les garanties constitucionals a Barcelona i estava preparant una llei especial per castigar durament les crítiques contra l'exèrcit i les amenaces contra la unitat d'Espanya. Solidaritat Catalana –la conjunció electoral de tots els grups polítics catalans excepte els partits dinàstics i els republicans de Lerroux– fou la resposta des de Catalunya.

Des de final de l'any 1905 era evident que només es podia fer front a les agressions amb una política unitària. En ple debat a Corts sobre els fets del *Cu-Cut!*, quan les garanties estaven ja suspeses, fou un republicà espanyol, Nicolás Salmerón qui s'adreçà als diputats de la minoria regionalista catalana per oferir-los l'acord. Més enllà de les diferències ideològiques i doctrinàries, l'oferta va anar quallant. Només el republicà Alejandro Lerroux s'hi va mostrar contrari i fou especialment bel·ligerant contra el nacionalisme. Però quan el nou govern format per Segismundo Moret va donar a conèixer el projecte de Llei de jurisdiccions, les negociacions per a la unitat es van accelerar. Es tractava d'una llei que preveia el pas a la jurisdicció militar de tots els delictes de paraula contra l'exèrcit, la "pàtria" i els seus símbols. Era evident que els polítics espanyols havien claudicat davant de les pressions de l'exèrcit i que el primer perjudicat seria el catalanisme.

A la darrereria de gener del 1906 es va constituir el comitè executiu de la Solidaritat Catalana, del qual van formar part totes les forces polítiques catalanes, excepte els partits dinàstics, conservador i liberal, i els republicans de Lerroux. Així, el comitè era integrat per Francesc Cambó (Lliga Regionalista), Domènec Martí i Julià (Unió Catalanista), Jaume Carner (republicà nacionalista), Josep Roca i Roca (Unió Republicana), Josep Maria Vallès i Ribot (republicà federal), Miquel Junyent

Mítinq al teatre Tívoli en la campanya electoral de 1907.

En un ambient tens per l'amenaça dels militars contra Catalunya, l'11 de febrer del 1906 es presentava Solidaritat Catalana, un moviment integrat per partits de diverses tendències que donà un fort impuls al catalanisme polític.

(carlins) i Amadeu Hurtado, independent. El dia 11 de febrer, en un mítinq celebrat a Girona, es donava a conèixer oficialment, amb entusiasme desbordant, la nova plataforma política catalanista. El seu objectiu immediat era oposar-se a la llei de jurisdiccions.

El catalanisme al carrer. Dos dies després, però, i sense que aconseguís

sin els seus objectius, la llei de jurisdiccions es va aprovar al Senat. I al Congrés, el dia 23 de març, a desgrat dels esforços solidaris. Però el fet que els diputats catalans no aconseguís frenar el projecte de llei del Govern va donar ales, de manera immediata, al moviment solidari. El dia 20 de març els diputats que s'havien oposat a la llei van rebre un homenatge multitudinari pels carrers de Barcelona. El passeig de Sant Joan, des de la ronda de Sant Pere fins a la Diagonal, es va omplir de senyeres i d'estendards de les associacions, grups culturals i cívics polítics, etc. més diversos. La manifestació aplegà unes 100.000 persones. Era la "Festa de l'Homenatge", en què per primera vegada Solidaritat Catalana prenia el carrer. I el dia 11 de novembre celebrava un aplec a la plaça de les Arenes, de Barcelona, per demanar la derogació de la llei de jurisdiccions, que va consolidar el moviment solidari com un autèntic moviment de masses.

Perquè era clar, a aquestes altures que Solidaritat Catalana s'havia convertit ja en una coalició electoral. L'oportunitat va venir ben aviat. Les eleccions provincials del 10 de març

del 1907, on per primera vegada es va presentar a les demarcacions de Barcelona i Girona, foren un èxit. A Barcelona, on l'índex de participació va passar del 25% a les eleccions del 1903 al 50% ara, el triomf va ser aclaparador i va permetre que Prat de la Riba assolís la presidència de la Diputació –dels 36 diputats provincials, 24 eren solidaris–. Era l'assaig general del què s'esdevingué a les eleccions generals del 21 d'abril del 1907, quan les candidatures solidàries van triomfar gairebé a totes les demarcacions. Dels 44 escons que corresponien a Catalunya, 41 foren per a Solidaritat. Un dels diputats electes va ser Francesc Macià, que acabava d'abandonar la seva carrera militar, com a coronel de l'exèrcit espanyol, per poder presentar-se a les eleccions.

La fi de la Solidaritat. Però el triomf electoral del moviment ben aviat va representar també la seva fi. Les diferències ideològiques entre els diferents grups coalitzats eren excessivament importants. Ja el programa electoral –el “programa del Tívoli”, que es va presentar al teatre barceloní el diumenge abans de les eleccions i que havia estat redactat per Prat de la Riba– patia d'excessives imprecisions. Els punts en comú eren tan genèrics que quan la lluita política es va concretar en el si de les Corts espanyoles, ben aviat es van manifestar les discrepàncies. Sobretot quan les propostes del govern d'Antoni Maura d'elaborar una llei d'administració local que ofería “mancomunitats de servei” van ser acceptades pels regionalistes, mentre eren rebutjades per l'esquerra, que volia que el programa de la Solidaritat es concretés de manera immediata en un estatut d'autonomia. Les discrepàncies –incrementades pel fet que la Lliga Regionalista i Francesc Cambó estaven assolint l'hegemonia dins de la Solidaritat– es van intensificar en el decurs del 1908, i després de la dura experiència de la Setmana Tràgica del juliol del 1909, el moviment solidari va acabar dissolent-se. Amb poc més de dos anys, però, Solidaritat Catalana havia aconseguit consolidar el catalanisme polític.

Pelai Pagès i Blanch

La sinya

F. Marc Álvaro

Guerra civil

Vicenç Villatoro ha explicat que el nacionalisme català viu avui una guerra civil. Hi estic d'acord però afegiré a aquest diagnòstic un element que em sembla tan o més definitori que la duresa de la batalla que mantenen CiU i ERC. Aquesta és una guerra en la qual el principal guanyador no serà mai cap dels dos adversaris, sinó un tercer que s'ho mira i en treu partit. Qui és el tercer? El PSOE, és clar. Fa un anys, hauria pogut ser el PP el beneficiari. En tot cas, els socialistes sempre en trauran més partit que els populars perquè ells sí poden que pactar alhora amb convergents i amb republicans. Per als socialistes espanyols és molt còmode disposar de dues marques de catalanisme per anar trenant suports i anar tirant. No ho dic com un drama per al catalanisme, que no crec que ho sigui. El problema no és que hi hagi dues ofertes nacionalistes amb les quals pot pactar el poder de Madrid. El problema és que la competència entre aquestes sigles es produeix en relació a una incomprendible escala de mesura de la coherència entre principis i estratègies. La política, sortosament, no és la religió, per tant sempre hi ha un terreny imperfecte que és el propi del pacte. També la política que fan els nacionalistes catalans és així. La que fan els de CiU com la que fan els d'ERC. Altra cosa és la capacitat que tingui cada partit i cada líder per obtenir acords més o menys sucosos i l'habilitat a l'hora d'argumentar les decisions que, finalment, es prenen. La pugna per obtenir més capacitat de decisió és inherent al catalanisme polític i, en aquesta pugna, es guanya per punts. No hi ha més via. Només en la ment delirant d'algú que no sap

història es pot pensar que Catalunya se'n sortirà mitjançant un procés insurreccional o rupturista. Un nacionalista no hauria de prescindir mai de la realitat si no vol fer el ridícul. Per això resulta improductiu i certament frustrant que, segons la temporada, polítics de CiU i d'ERC plantegin les coses en termes de “tot o res”. Sembla que vint-i-tres anys de pragmatisme de Jordi Pujol no hagin servit per ensenyar, si més no, que Catalunya només pot fer de Catalunya. Encara que, en alguns somnis èpics, hi hagi qui voldria situar-se en d'altres geografies.

Hi ha guerra civil entre CiU i ERC però no crec que res sigui irreversible ni res sigui per plorar. La política no és l'amistat ni l'amor, només és la necessitat elevada a càlcul. Ara tothom parla d'una possibilitat de pacte entre socialistes i convergents però tot és molt obert i encara han de passar moltes coses; dues eleccions, per exemple. Amb independència dels moviments de cada líder i de les opcions de cada partit, la política que triomfa és sempre una ironia contra els que somien paradisos. El futur serà per a aquells que no es creguin les pròpies mentides.